

Аляксандр ЛУКАШЭНКА: Лібералізацыя крымінальнага заканадаўства не павінна ствараць глебу для злоўжыванняў

Лібералізацыя і аптымізацыя крымінальнага і крымінальна-працэсуальнага заканадаўства не павінны адбывацца на якасці судовага працэсу і ствараць глебу для злоўжыванняў. Аб гэтым заявіў Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка на нарадзе па пытаннях адназначнага крымінальнага і крымінальна-працэсуальнага заканадаўства, перадае карэспандэнт БЕЛТА.

Ён адзначыў, што на нарадах, праведзеных у мінулым годзе з судзейскім корпусам і праваахоўнымі органамі, былі выказаны прашанні аб лібералізацыі і аптымізацыі крымінальнага і крымінальна-працэсуальнага заканадаўства ўжо з улікам практыкі яго прымянення. «Калі мы ўводзілі новае заканадаўства, мы дамаўляліся, што будзем адсочваць абстаноўку, сітуацыю і перыядычна вяртацца да гэтых пытанняў, паколькі гэта вельмі важная і адчувальная сфера для нашых грамадзян», — падкрэсліў Прэзідэнт.

Генеральнай пракуратурай падрыхтаваны адпаведны законпраект, аднак, як адзначыў кіраўнік дзяржавы, некаторыя яго палажэнні выклікалі канцэптуальныя рознагалосі паміж зацвяжэннымі дзяржаўнымі органамі. У прыватнасці, гэта датычыцца прашанні генеральнага пракурора аб магчымасці судовага разгляду асобных крымінальных спраў без удзелу дзяржаўнага абвінавачваўца. «Аб'ектыўнае пытанне: ці не дадзецца гэта на якасці судовага працэсу ў цэлым і ці будзе забяспечана належная абарона ітарэсаў грамадзян і дзяржавы? — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка. — А што, у нас судовае сістэма да прыняцця гэтых нормаў была горшая? Няўжо ітарэсы грамадзян і дзяржавы дрэнна абараняліся?»

Прэзідэнт Беларусі запатрабаваў, каб пры прыняцці рашэння па гэтых пытаннях усё ўдзельнікі кіраваліся выключна дзяржаўным падыходам.

Кіраўнік дзяржавы таксама адзначыў, што «спрэчку выклікала і другая юрыдычная навава — так званая «дзелка з правасуддзем». Гэта значыць, калі асоба, якая ўпершыню ўчыніла злачынства, асуджаецца, але без назначэння пакарання, з вылатай пэўнай грашовай кампенсацыі. Гэты прававы інструмент выкарыстоўваецца за мяжой, аднак не прымяняўся ў Беларусі.

«Для заслужовае ўвагі. Але разам з тым важна вызначыцца, на якія катэгорыі злачынстваў можа быць распаўсюджана такое заканадаўчае палажэнне. З тым, каб, з аднаго боку, не прымяняць прычэп непазбежнасці пакарання, з другога — не ствараць глебу для злоўжыванняў сярод тых, хто будзе прымаць рашэнні аб вызваленні ад пакарання», — дадаў Аляксандр Лукашэнка.

Прэзідэнт Беларусі выступіў супраць змяжчэння адказнасці дзяржслужачых за ўчыненныя правапарушэнні.

«Я не прылічваю таго, кабы мы, калі і прымянем жорсткія меры па пытаннях карупцыі і цяжкіх эканамічных злачынстваў, штосці паслаблялі ў адносінах да чыноўнікаў. Тут яшчэ ўзмацняць трэба!» — падкрэсліў Прэзідэнт.

Паводле слоў кіраўніка дзяржавы, у важкай аргументацыі мае патрэбу вылучэння ініцыятыва дэкрэміналізацыя злоўжыванняў службовымі пачыноўнікамі і бюджэтных службовцаў асобна без прыкмет карыстлівага або іншай асабістай зацвяжэннасці. «Чыноўнік, дзяржслужачы павінен дакладна памятаць: калі ты прыйшоў на гэту работу, то ніякіх правапарушэнняў ўчыніць не павінен. Зразумела, усё мы людзі, бываюць і памылкі. Але памылкі і крымінальнае злачынства — гэта вельмі розныя», — падкрэсліў ён.

Аляксандр Лукашэнка таксама адзначыў, што прэм'ер-міністр і старшыня праўлення Нацыянальнага банка сьведчаць, толькі не трэба падганяць усё праблемы пад тое, што, маўляў, кіраўнік прыйшоў на работу і дыржыць ад страху з-за таго, што прыме няправільнае кіраўніцкае рашэнне ў плане новаўвядзенняў на ўласнай вытворчасці. Такім людзям не месца ў кіраванні кіраўніка. Мы павінны адсыці ад прэзервацыі, якія, магчыма, скоўваюць дзеянні кіраўніка, але ні ў якім выпадку гэта не павінна змяняць адказнасці за ўчыненныя дзеянні», — дадаў Аляксандр Лукашэнка.

Прэзідэнт дапускае, што бываюць сітуацыі, пры якіх дзеянні кіраўніка насуперак добрым намерам не прыносяць пажаданага выніку. «Але далёка не заўсёды такая дзеянні аўтаматычна трэба рэагаваньне як злоўжыванні», — сказаў Прэзідэнт. — Тым не менш, ці не прывядзе паслабленне адказнасці да таго, што добрыя мэты будучы дасягнуць зусім не добрымі сродкамі? А фактаў у нас дастаткова». У развіцці беларускага заканадаўства неабходна зыходзіць з жыццёвых рэалій, дадаў Аляксандр Лукашэнка.

Паводле паведамленняў прэс-службы Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь і БЕЛТА.

ЗВЯЗДА

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

Родная газета на роднай мове



7 ЛЮТАГА 2009 г.
СУБОТА
№ 23
(26381)

Кошт 600 рублёў

ВЫДАЕЦЦА з 9 ЖНІУНЯ 1917 Г.



Гэтак некалі называлі драўляныя лыжкі розных памераў, чарпакі і коўшыкі для розных страў, наогул, усё лыжкарскае рамяство, яким была адметная вёска Купічы Пружанскага раёна. Жыхароў вёскі, ужо нашчадкаў тых рамеснікау, і дагэтуль называюць «апалонікамі», дзе б яны ні жылі і чым ні займаліся. На жаль, сёння ніхто з выскоўцаў не можа выразаць з дрэва такую простую рэч, як лыжка, і на справе павердзіць сваё адметнае паходжанне. Таму традыцыйны і прыгожы промысел тут амаль звыўся. Толькі дзякуючы характару і майстравству Уладзіміра МЯТЛІЦКАГА драўляныя посуд у Купічах яшчэ ёсць. Ад свайго дзядзькі-лыжкара ён пераняў нахрытую навуку і, можна сказаць, ратуе рэпутацыю вёскі. У вольны ад працы час, а працуе Уладзімір аператарам кацельні, выразае з дрэва дэкаратыўныя пано, аздабляе палюўнічыя трафэі. А лыжкі робіць як бы між іншым. Для гаспадарскіх страў па просьбе жонкі Галіны, напрыклад, вярзэнне гатавае. Ці як сувеніры. Адноічы на выселлі падарыў жанку-аднаўсёйку, каб той не забываў, што ён «апалонік» і не цураўся родных каранёў.

Калі ў Купічах праходзіць святыя вёскі, Уладзімір Мятліцкі заўсёды яго ўдзельнік: выступае рукатворна набыткі і абавязкова лыжыма асартымент — раптам у моладзі абудзіцца паўчыцкі патрыятызм да малой радзімы. А яшчэ Уладзімір дае майстар-класы сваім унукам Аляксандру і Аліне (на фотаздымку), ба ўсялякмі разе ніколі не забараняе ім знаходзіцца побач, калі сам нечыім заняты.

Анатоль КЛЯШЧУК. Фота аўтара.

МЫ ЕДЗЕМ!

І, безумоўна ж, ведаем, хто гэтай весткі чакае найбольш — той, каму патрэбна ў авіяцкай латары, хто выйграў нешта істотна і хацеў бы хутчэй атрымаць. У кватэрах, відаць, ужо месца «расчысчана» пад новыя тэлевізавы, пад халадзільнік. «Атлант», аднак, пакуль не пастаў у рэдакцыю. А вась пра «Вязь»... Першы — у аўторак, 10 лютага, у 12 гадзін мы плануем уручыць Веры Браніславаўне Спірыдовіч з гарадскога пасёлка Івянец Валожынскага раёна. Сустрэча, на якую з прыемнасцю хацелі б запрасіць усіх нашых сяброў — чытачоў-падпісчыкаў, сувязістаў — адбудзецца ў актавай зале пасялковага Савета. Другі суленна выйгрышы не назатра, 11 лютага, гатовы перадаць Казіміру Пятровічу Рыбалтоўскаму з вёскі Паланечка, для чаго ладзім адмысловую сустрэчу ў актавай зале Баранавіцкага райвыканкама. Пачнецца яна ў 16.15.

Прыходзьце, прыязджайце! У праграме, як заўжды, узаемныя знаёмствы, расказ пра газету, віктарына і розыгрышы прызоў, што-кольвечы з беларускага народнага гумару... Іншымі словамі — свята.

Звяздоўцы.

Антыкрызісная эканоміка Праблема адна — «Мотавела»

У найбліжэйшы час на падпрыемствах аўтамобільнага і сельскагаспадарчага машынабудавання не плануецца масавых скарачэнняў. Аб гэтым у гутарцы з карэспандэнтам «Звязды» паведаміў старшыня галіновага прафсаюза Валерый КУЗЬМІЧ.

Паводле слоў старшыні прафсаюза работнікаў аўтасельгасмаша Валерыя Кузьміча, летась аб'ём прамысловай вытворчасці павялічыўся на 13 працэнтаў, скарацілася колькасць стратных прадпрыемстваў. Сітуацыя пачала змяняцца ў лістападзе-снежні, калі на прадпрыемствах, арыентаваных на экспарт, гэта назірала след дэлевовай актыўнасці. Прычым перш-наперш гэта датычыцца аргатэчных вытворчасцяў, да прыкладу, БАТЭ і Белкарда. Прычына тая ж — цалкам спыніўся расійскі КамАЗ, у няпоўным рэжыме працуючы ГАЗ і АўтаВАЗ. У той жа час, значны Валерый Кузьміч, з недахопам заказаў сутыкнуліся далёка не ўсе — напрыклад, па-ранейшаму ладзіць поўную «загручку» працуе «Гомсельмаш».

Сёння некалькі прадпрыемстваў усё яшчэ працуюць у няпоўным рэжыме. Аднак, адзначыў Валерый Кузьміч, іх становішча не крытычнае. Спраўдна праблема ёсць толькі адна — мотавелазавод, які фактычна не вырабляе прадукцыю ўжо паўтара месяца. Прадпрыемства мае вялікі даўгі і мінусявую рэнтабельнасць, прычым цяжкасці тут пачаліся задоўга да крызісу.

Як паведаміў Валерый Кузьміч, днём адбылася сустрэча прадстаўнікоў прафсаюза і ўласнікаў «Мотавела», падчас якой былі вызначаны напрамкі выйсця з сітуацыі. Як вынік, ужо пачаліся падрыхтоўчыя работы па запуску прадпрыемства. Праўда, далёка сказаць, калі мотавелазавод усё ж адновіць вытворчасць, пакуль немагчыма.

Сяргей ГРЫБ.

СПЫНІЦЬ НЕАПРАЎДАНЫЯ ЗАКУПКИ

Прэм'ер-міністр Беларусі Сяргей Сідоркі запатрабаваў спыніць неапраўданыя закупкі дарагога камп'ютарнага абсталявання, легкавых аўтамабільнаў за сродкі мясцовых бюджэтаў. Аб гэтым ён заявіў на пасяджэнні каблету Міністэрства фінансаў, перадае карэспандэнт БЕЛТА. «Шмат неапраўданых затрат на еўрааромонты, на новую мэблю, па два камп'ютары стаць у чыноўнікаў на сталах. У нас яшчэ дастаткова прадпрыемстваў, якія жывуць небагата, у параўнанні з некаторымі чыноўнікамі», — сказаў Сяргей Сідоркі. — Трэба перагледзець, наколькі неабходна праводзіць усемачымым святончым мерапрыемствам за бюджэтныя грошы, цяпер, калі трэба эканоміць кожны бюджэтны рубель.

Бізнэсмены не хочуць плаціць зарплату з прыбытку

Кіраўнікі прыватных бізнэс-структур падчас пасяджэння Савета па развіцці прадпрыемальніцтва ў Беларусі выказалі агульнае меркаванне, што зарплата і рабочыя павінны цалкам закладацца ў сабекошт прадукцыі, а не выплачвацца часткова з чыстага прыбытку прадпрыемства. Да таго ж прадстаўнікі прыватных прадпрыемстваў прапануюць альбо адмяніць прымяненне Адаінай тарыфнай сеткі для прадпрыемстваў з доляй дзяржавы меней за 50%, альбо зрабіць, каб яна мела рэкамендацыйны характар. Работодаўцы падмацоўваюць мэтазгоднасць такога кроку тым, што, па-першае, кіраўнік прыватнага прадпрыемства павінен сам вырашаць, колькі плаціць сваім падначаленым, пры чым, як кажуць прадпрыемальнікі, у шматлікіх выпадках яны б хацелі плаціць і больш, але тарыфная сетка і абмяжоўвае, а па-другое, скарачэнне шматлікіх каэфіцыентаў і падлікаў значна спрасціла б бухгалтарскі ўлік пры налічэнні зарплат, што прынесла б палёгку як

малым, так і больш буйным прадпрыемствам. Такім чынам, кіраўнікі прыватных прадпрыемстваў просіць «развязаць ім рукі» хаяя б у пытаннях аплаты працы, каб павялічыць манеўранасць і выжывальнасць у крызісны перыяд. Аднак яны падкрэсліваюць, што ім самым выгада плаціць нармальныя грошы работнікам, каб пакінуць у сябе высокую спецыялістаў, і што яны адчуваюць сацыяльную адказнасць за тых, каму даюць зарплату.

Але ініцыятывы прадпрыемальніцкіх сістэм аплаты працы на прадпрыемствах Міністэрства працы і сацабароны Юрый ФЭДДАРАЎ. Такім чынам, дзяржорганы не могуць поўнацю даверчыць пытанні аплаты працы прадпрыемальнікам, бо, з аднаго боку, прадпрыемальнікі запэўніваюць у сваёй адказнасці за працаўнікоў, а з другога боку, дзяржава таксама нясе сацыяльную адказнасць перад людзьмі. І чыноўнікі тубуюцца, ці будзе забяспечана сацыяльную справядлівасць у поўнай меры пры адмене Адаінай тарыфнай сеткі. Усе прашанні па рэфармаванні сістэм аплаты працы на прыватных прадпрыемствах, выказаныя на пасяджэнні Савета па развіцці прадпрыемальніцтва, будучы накіраваныя ў Саўмін, а таксама ў Адміністрацыю Прэзідэнта. Аднак праца ў гэтым напрамку ідзе ўжо сёння.

У плане першачарговых мераў па лібералізацыі эканомікі ёсць 39-ы пункт, які прадугледжае пацярэнне прававой наймальніцка па вызначэнні пераліку і памераў уключаных у сабекошт прадукцыі, тавараў, работ і паслуг завохваных выліткаў прадпрыемкам камерцыйных арганізацый незалежна ад формы ўласнасці, — кажа начальнік упраўлення фінансаў, прамысловасці і гандлю Міністэрства фінансаў Леанід БАРАНАЎ. — Для выканання гэтага пункта мы будзем рыхтаваць праект Дэкрэта Прэзідэнта і будзем працаваць зыходзячы з таго, што мы павінны даць магчымым ачысціць увес прыбытак ад аплаты працы. Усе выдаткі на аплату працы павінны ўключача ў сабекошт. А прыбытак застаецца ўласніку як крыніца інвестыцый.

Праект Дэкрэта Прэзідэнта, пра які казаў Леанід Баранав, павінен быць падрыхтаваны да 1 чэрвеня. Кіраўнікі прыватных прадпрыемстваў выказалі задовольнасць тым, што Мінінфн разумее іх праблемы, і папрасілі не зацікаваць па документам, бо з-за сусветнага эканамічнага крызісу дзейнічаць трэба хутка і без лішніх бюракратычных працэдур.

Павел БЕРАСНЁЎ.

Адаіна з самых рэзанансных законаў заўтра ўступіць у сілу і адкрывае тым самым новую старонку ў гісторыі айчынных мас-медыя

З ЧЫСТАГА РЭЭСТРА

Плячоўка для гэтага ўжо гатовая — профільным міністэрствам распрацаваныя ўсе неабходныя для яе рэалізацыі нарматыўныя дакументы. Мінінфарм, дарчы, зацвердзіў і форму пасведчання журналіста. Нагадаем, што пры падрыхтоўцы законпраекта аб СМІ ўлічваліся пэўныя параўкі парламентарыяў, Беларускай Асацыяцыі журналістаў, офіса АБСЕ. Дакумент распрацоўваўся на аснове міжнароднага вопыту і адпаведнай правапрымяняльнай практыцы ў Беларусі.

Паводле нашага меркавання, у законе дасягнуты баланс ітарэсаў грамадства, дзяржавы, сродкаў масавай інфармацыі, журналістаў і, самае галоўнае, канкрэтных людзей — тых, для каго сёння і працуюць СМІ, — заявіў пачас сустрэчы з журналістамі першы намеснік міністра інфармацыі Беларусі Лілія АНАНЧ.

Адной з ключавых высоўной яднудына круглага стала па прававым рэгуляванні мас-медыя яна лічыць наступную: «толькі праварымяняльная практыка выявіць усё

сараў; інфармацыя, скіраваная на прапаганда вайны, гвалту, жорсткасці, экстрэмісцкай дзейнасці альбо такса, што ўтрымлівае заклікі да такой дзейнасці; утоення ўстаўкі, якія ўздзейнічаюць на падвядомасць людзей ці шкодна ўплываюць на іх здароўе.

У законе прапісана таксама працедура рэгістрацыі новых сродкаў масавай інфармацыі (якія ўключаюць у сябе ўспрымальныя прыёмнікі прававога акта) і перарэгістрацыі дзейных. Актуальныя звесткі пра мас-медыя неабходныя для адпаведнага дзяржаўнага рэагавання і агульнапрынятыя нормы маралі. Замалю, безумоўна, гаварыцца кожнаму свабодна мёртвая кананіў, перакананым і права і свабодным прававым акце і дэклад рынку зможуць адзначыць патрэбы галіны ды і банальна не паўтарыцца пры выбары назвы СМІ. Так рэестр, на думку першага намесніка міністра, стане добрай падмогай у развіцці нацыянальнай інфармацыйнай прасторы. А абнаўляць інфармацыю пра наяўныя мас-медыя праста свабодна паведаміць у Мінінфарм аб тым, што змянілі-

ся адрас рэдакцыі ці тэрыторыя распаўсюджвання, спецыялізацыя, тэматыка, тыраж аб мова СМІ — і перарэгістрацыя непарэстратна. Інтэрнэт-СМІ ў Беларусі рэгістравацца не будуць, падкрэсліла першы намеснік міністра інфармацыі, бо ў краіне сёння няма заканадаўства, якое загадвае яе рэгістрацыя. Палажэнні закона распаўсюджаюцца толькі на аналагі традыцыйных мас-медыя. «У дачыненні да рэгістрацыі інтэрнэт-СМІ, маё суб'ектыўнае меркаванне, што ў нас сёння ў інфармацыйнай прасторы ўжо ёсць інтэрнэт-СМІ — хочацца нам гэтага ці не хочацца. Прыемна, калі шмат спасылак на інтэрнэт-СМІ. І мне падаецца, што журналісты даных сродкаў масавай інфармацыі, мабыць, крэй і пакрыўдзілі тым, што ў іх няма вольна такога права... (у дорозенне ад журналістаў за рэгістрацыя СМІ. — Аўт.), — заўважыла Лілія Анінч.

Узвядзенне ў дзеянне новага закона, на яе думку, «ні ў якім выпадку не парушыць зладжанага рытму работы нацыянальнай інфармацыйнай прасторы». У любым выпадку для мас-медыя заўтра пачынаецца новая эра, якой яна будзе — пахвёмны-пабачым.

Ала МАЧАЛАВА.

У БЕЛАРУСІ І ЕЎРАСАЮЗА ЁСЦЬ УЗАЕМНАЯ ЦІКАВАСЦЬ ДА РАЗВІЦЦА ДЫЯЛОГА

У Беларусі і Еўрасаюза ёсць узаемная цікавасць да развіцця дыялога, і гэта стымул для выбудавання нармальнага адносіннаў. Аб гэтым заявіў Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка ў інтэрв'ю аднаму з вядучых еўрапейскіх СМІ — тэлеканалу «Еўрэньюс».

Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што апошнім часам у адносінах Беларусі з ЕС намяцілася пацвярленне. «Калі гаварыць аб пацвярленні ў нашых адносінах, то, шчыра кажучы, у іх ёсць пазітыўныя моманты. Мы гэта выскоца цэнём. Лічым, што гэта той пункт адліку, пункт апоры, ад якога можна развіваць нашы адносіны. У тым, што мы зацвяжваем у адносінах з Еўрапейскім саюзам, аб гэтым няма чаго і спрачацца», — падкрэсліў Прэзідэнт.

Гаворачы аб еўрапейскіх ініцыятывах Усходняга партнёрства, Аляксандр Лукашэнка заявіў, што Беларусь вяртае гэты пазітыўны крок з боку Еўропы ў адносінах да сваіх суседзяў. «Гэта вельмі прадуманы, разумны і свабодны крок ЕС. Таму мы вельмі стаючы на гэта глэдзім», — падкрэсліў кіраўнік дзяржавы.

Што ж датычыцца удзелу беларускага прадстаўніка ў працэсе саміце ў рамках Усходняга партнёрства, то Аляксандр Лукашэнка лічыць непрычымым, на якім узроўні будзе прадстаўлена наша краіна. «Што датычыцца Прагі, я туды, што гэта першыцца, што я туды, што гэта першыцца, што я туды паездзе. Пытанне не ў гэтым. Мы будзем абмяркоўваць тыя праблемы, якія заклучаны ва Усходнім партнёрстве», — сказаў кіраўнік дзяржавы.

Паводле яго слоў, Беларусь і ЕС звязваюць цеснае гандлёва-эканамічныя адносіны. Па аб'ёме тавараабароту Еўрасаюз займае другое месца ў знешнім гандлі Беларусі. У мінулым годзе яго аб'ём склаў прыкладна \$22 млрд. «Гэтым усё сказана. Гэта наш прагматычны ітарэс», — заўважыў Аляксандр Лукашэнка.

У той жа час у існуючай сёння ў свеце сістэме выклікаў Беларусь дапамагае вырашаць Еўрасаюзу многія пытанні, пачынаючы ад спынення транзіту наркотыкаў і нелегальных мігрантаў і заканчваючы транзітам энерганосібтаў. На думку Прэзідэнта, Еўропа вельмі зацвяжана ў гэтым.

«Гэта значыць, ёсць узаемная цікавасць, і гэта адштурхвае нас да нармальнага адносіннаў. Ну і по-

краіна, якая з'яўляецца стратэгічным партнёрам, саюзнікам. У той жа час выбудоваюцца адносіны з Еўропай. «Жывём жа мы ў адным доме. І мы ганарымся тым, што ў нас добрыя адносіны з расіямі, выбудоваюцца адносіны з Еўропай. І мы выкаем сваю ролю сувязнага звяна, моста паміж Усходам і Захадам», — заявіў Прэзідэнт.

Закрануўшы тэму сусветнага фінансава-эканамічнага крызісу, Аляксандр Лукашэнка заўважыў, што Беларусь у мінулым годзе не вельмі ад яго пацярпела і змагла прыбавіць 10 працэнтаў ВУП.

На нашай краіне, эканаміка якой з'яўляецца экспертаментаванай, адбылася сувеснае падзенне попыту на прадукцыю. Аднак удалося выйраць за кошт больш нізкіх цань. «Мы ўмелі эканоміць. Мы адчуvalи, што бяды недзе не за гарамі. І даўно рыхтаваліся да таго, што можа быць горш. Таму ў нас сабекошт прадукцыі быў ніжэйшы, і мы маглі даволі якасную прадукцыю прадаваць па больш нізкіх цанях. І калі адбылося падзенне попыту насельніцтва, людзі, вядома, купляюць, але ўжо значна больш таннаю прадукцыю. Хто яе можа прапанаваць? Мы, беларусы. Таму ў нас ёсць падзенне попыту, зразумела. Але пакуль што ў большасці выпадкаў прадукцыю куплялі», — сказаў кіраўнік дзяржавы.

Аляксандр Лукашэнка таксама выказаў думку, што фінансавы крызіс мог быць увогуле не закрануць Беларусь, калі б не паніка на сувесных фінансавых рынках: «Мы не гулялі ў піраміды, не ўдзельнічалі ў гэтых фондавых спекуляцыйных аперацыях. Мы ў гэты не гулялі. Нас за гэта моцна крытыкавалі, але мы нікому сваю эканоміку на Уолт-стрэйт або на якую-небудзь іншую біржу. Мы спакойна ўзімалі мае прадпрыемствы, калі трэба — прадавалі (але вельмі мала). У асноўным валаўтваральныя прадпрыемствы мы трымалі ў руках і развівалі розналіны сектар эканомікі. І гэта, вядома, нас выратавала. І фінансава-выкрызіс, калі б не вольна гэта паніка на фінансавых рынках, ён, наоўна, нас увогуле не закрануў бы».

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка называе стратным праект гаспазавода «Паўночны паток» і лічыць больш выгадным завяршэнне будаўніцтва гаспазавода «Ямал-Еўропа».

Самы зручны і кароткі шлях транзіту энерганосібтаў з Расіі ў Еўропу праходзіць праз Беларусь, падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка. «Таму, я думаю, што трэба было ўсё ж такі дабудавачы гаспазавод «Ямал-Еўропа». Адно нітку прыклаў, трэба было пракласці побач другую. Тым больш, уся інфраструктура для гэтага была створана. І яшчэ прыкладна 25—30 міль-

ярдаў кубічных метраў газу Еўропа атрымае», — сказаў ён.

«Нават калі пастаўляць праз Украіну, то гэта значна даражэй, не гаворачы ўжо аб «Паўночным патоку». Гэта, ведаецца, стратны праект. Але гэта справа Расіі. Яна мае права распараджацца сваімі рэсурсамі, пастаўляць іх так, як сёння дэталівае ім магчымаасці. Дарэчы, па гэтым «Паўночным патоку» вельмі шмат праблем», — адзначыў кіраўнік дзяржавы.

У той жа час Прэзідэнт лічыць, што будаўніцтва «Паўночнага патоку» і «Паўднёвага патоку» не знізіць ролю Беларусі як краіны — транзітэра энерганосібтаў, паколькі ў Еўропе з кожным годам спажыванне прыроднага газу расцае, а яго вытворчасць скарачаецца. Паводле слоў Аляксандра Лукашэнка, сёння ў Еўропу праз Беларусь ідзе амаль 30 працэнтаў прыроднага газу і прыкладна 75—80 працэнтаў вуглевадароднай сыравіны і нафты.

Нягледзячы на тое, што роля Беларусі ў пастаўцы энергетычных рэсурсаў ў Еўропу вялікая, Прэзідэнт падкрэсліў, што не гэта робіць нашу краіну прывабнай для еўрапейскай. Апошнім часам у Беларусі прыязджае вялікая колькасць прадстаўнікоў буйнейшых транснацыянальных еўрапейскіх кампаній, якія нават ва ўмовах крызісу гатовы інестваваш сродкі ў эканоміку краіны.

«Прагледжваюць тэлеперадачы, я пачуў ад аднаго буйнога бізнэсменна, што ў Беларусі сёння можна зрабіць добрыя грошы. І гэта праўда. Парадак, стабільнасць, працавіты, вельмі адудкаваны народ, і, уключыў грошы, можна гарантаваць атрымаць тое, на што разлічываеш», — сказаў Прэзідэнт.

У пытанні прызначэння незалежнасці Паўднёвай Асеціі і Абхазі Беларусі не прымае нацысці ні з боку Еўропы, ні з боку Расіі.

«Мы прыем гэта рашэнне без салютна дэмакратычна. У нас вяртаю парламент, ён абмяркуе гэта пытанне, у рамках нашага заканадаўства ўнясуць прапанову, я мы вырашым гэту праблему», — сказаў Аляксандр Лукашэнка. — Я думаю, што Беларусь зробіць прагматычна, разума і вельмі прыстойна ў адносінах да народаў Абхазіі і Асеціі».

(Заканчэнне на 2-й стар.)

ISSN 1990 - 763X



Курсь змяненых валют, установаўчаны НБ РБ з 7.02.2009 г. (для ён разлікаў)	Курсь змяненых валют для безвалютных разлікаў	Цэнтрабанк РФ
1 долар ШША 2 795,00	1 латвійскі лят 5 089,68	1 літоўскі лят 1 036,95
1 еўра 3 574,81	1 чэшская крона 128,82	1 чэшская крона 128,82

Стацыянарны тэлефон — абавязковы атрыбут кожнай кватэры

Насуперак мераванню аб магчымым зніжэнні попыту на стацыянарную тэлефонную сувязь, за мінулы год работнікамі РУП «Белтэлекам» падключана больш як 140 тысяч новых тэлефонных аб'ектаў (у 2007 годзе — 91,1 тысяча). Пры гэтым больш як 100 тысяч тэлефонных апаратаў былі ўсталяваны ў прыватным жытлі (у 2007 годзе — 79 тысяч). Сярод новых аб'ектаў 30 тысяч былі падключаны на тэхналогію WLL, якая дазваляе сем'ям не толькі мець сувязь са знешнім светам, але і карыстацца сучаснымі тэлекамунацыйнымі паслугамі, у тым ліку і шырокапаасым доступам у інтэрнэт былі на хуткасці да 153 кбіт/с. Гэты інавацыйны праект рэалізуецца сумесна з аператарам сатавай сувязі Dialog з выкарыстаннем стандарта CDMA-200 у дыяпазоне частот 450 МГц. Падключэнне першых аб'ектаў пачалося ў верасні 2007 года.

У сталіцы прырост асноўных тэлефонных апаратаў склаў летась 21,2 тысячы.

Увод сучасных тэлефонных станцыяў і мадэрнізацыя абсталявання дазволілі нам закрыць састарэлыя АТС 235 і 244, — паведаміў дырэктар філіяла РУП «Белтэлекам» «Мінская гарадская тэлефонная сетка» (МГТС) Сяргей Папкоў. — Паралельна з абнаўленнем абсталявання

МГТС завяршае будаўніцтва сеткі Metro Ethernet. Такім чынам мы імкнемся не толькі палепшыць якасць наяўных паслуг, але і ўкараніць новыя. Магутная сеткавая структура — гэта падмурак для запуску інавацыйных сэрвісаў. Некаторымі з іх — універсальнай поштай, лічбавым інтэрактыўным тэлебачаннем IPTV — жыхары сталіцы пачалі карыстацца яшчэ ў мінулым годзе. Улічваючы высокую папулярнасць высокахуткаснага доступу ў інтэрнэт быў, летась быў адкрыты таксама цэнтр тэхнічнай падтрымкі інтэрнэт-карыстальнікаў «Белтэлекама» па кароткім нумары «123».

На сёння ў складзе МГТС 72 тэлефонныя станцыі, у тым ліку 52 — электронныя. Колькасць тэлефонных апаратаў, падключаных да сеткі МГТС, перавышала 781,5 тысячы. Па Беларусі агульная колькасць аб'ектаў стацыянарнай тэлефоннай сувязі ўжо перавысіла 3,8 мільёна. Шчыльнасць тэлефонных апаратаў на 100 жыхароў склала напрыканцы 2008 года 38,9 апаратаў у сярэднім па краіне (у 2007 годзе — 37,3), а ў сельскай мясцовасці — 33 (у 2007 годзе — 28,8). Агульная працягласць сетак валаконна-оптычных ліній сувязі павялічылася летась на 1720,5 кіламетра.

Надзея НИКАЛЕВА.

КАРТКА ГОСЦЯ — ДЛЯ ТУРЫСТА

Сёння Мінск аб'ектыўна з'яўляецца лідарам развіцця турызму ў Беларусі. Аб гэтым сведчаць статыстычныя даныя — удзельная вага сталіцы ў рэспубліканскім аб'ёме аказаных турыстпуск складае каля 70 працэнтаў. Кожны трэці з чатырох турыстаў, якія наведвалі Беларусь, стаў гасцем Мінска.

Картка мае высокатэхналагічную аснову, абароненую ад падрабкі і капіравання, а таксама магнітную паласу, штырх-код і ўнікальны (дзевятнаццацізначны) персанальны нумар. Дзякуючы гэтай менавіта стандартнаму счытавальнаму ўстройству і камп'ютарна-касавай сістэме могуць яе эфектыўна прымаць і ідэнтыфікаваць.



Раней у Беларусі рабіліся спробы выпуску такіх карткаў. Аднак гэта былі лакальныя дысконтныя праграмы, якія не прадастаўлялі ўсяго спектра паслуг для турыстаў і гасцей горада.

«Картка гасця горада Мінска» — самая буйная капіцэліная праграма ў Беларусі, прыняў удзел у якой гатовы гасцініцы, рэстараны, супермаркеты і іншыя аб'екты турыстычнай інфраструктуры, а таксама страхавыя кампаніі краіны, — падкрэсліў Ігар Велічанскі.

Ініцыятарам праграмы і эмітантам карткаў у беларускіх сталіцы выступаюць у праграме спецыяльна створаны ўпраўленне фізічнай культуры і спорту і турызму Мінгарвыканкама. Падбіраць удзельнікаў праекта (а іх можа быць больш за 100) будуць профільныя камітэты сталічнай мярэй (эканомікі, спажывецкага рынку, гандлю і іншых). Галоўны крытэрыі падбору удзельнікаў — рэпутацыя на рынку, стабільныя фінансавыя стан, наяўнасць шырокай сеткі пунктаў абслугоўвання.

Цяпер у Беларусі ўжо імагавана каля 40 тыс. такіх карткаў. Улічваючы, што ў 2008 годзе Мінск наведвалі каля 200 тыс. замежных турыстаў, то ўжо на 2009 год узгоднены выпуск амаль 200 тыс. гасцявых карткаў. А ў 2010 годзе Міністэрства спорту і турызму плануе пачаць рэалізацыю праграмы «Картка гасця Рэспублікі Беларусь», выкарыстоўваючы вопыт Мінска.

Кошт з'явіцца карткі з дысконтным напаўненнем у Беларусі сёння складае \$2,5. Напрыклад, у Расіі прадажны кошт такіх карткаў для фізічных асобаў на парадак вышэйшы, а ў Еўрасаюзе — ад 45 да 60 еўра.

Распаўсюджвацца картка будзе ў якасці падарунка ўсім замежным гасцям Мінска бясплатна (напрыклад, у межах аказання паслуг, пры перасячэнні граніцы). Тэрмін дзеяння гасцявой карткі ў залежнасці ад мэтаў праграмы і пажаданняў удзельнікаў можа быць абмежаваны некалькімі месяцамі (правядзенне акцыі) або максімальны — да двух з папоявай годай.

Кожная картка гасця будзе мець навігацыйны пакет — дадатковую інфармацыйную брашуру, дзе будуць названы ўсе аб'екты для наведвання турыстам і тэрыторыі, якімі ён можа карыстацца як трымальнік карткі са зніжкай.

Аксана ШЫКУЦЬ, БЕЛТА.

РЭКОРДЫ «КАМАРОЎКІ»: АНАНАСЫ ПА 30 000 І КВАШАНАЯ КАПУСТА — ПА 10 000 РУБЛЁЎ



Амаль што месяц прайшоў з майго апошняга візіту на сталічны Камароўскі рынак. «Якімі цэнамі сустрачаюць мяне на гэты раз? Да чаго рынтавацца? Ці хоць грошай на ўсё?» — прыкладна так разважала я, адпраўляючыся па пакупкі і з усмешкай прыгадваю для сябе наведвальніцкую партала TUT. ВУ на свой артыкул у студзеньскім нумары газеты «Камароўкі»: супершошты?»

«Калі дарага на Камароўцы, ідзі ў гіпермаркет або дыскаўнтар, як гэта робяць усе нармальныя людзі», — раіў адзін «ананім».

«На Камароўку ў цэнтры горада ходзяць толькі вар'яты», — падтрымаваў яго другі. «А я ўвогуле ніколі не звяртаю ўвагі на цэны — бяру садавіну толькі ў праверанага прадаўца», — дзівіў сваёй «грашовай філасофіяй» трэці. Адакажу адразу ўсім. Па-першае, цэны ў гіпермаркетах і дыскаўнтарах для прадукты, сродкі гігіены і мыйныя сродкі, якія я набыў для свайго сям'і — не менш, чым на Камароўцы. Да таго ж у гіпермаркет па блішанку кава, бутэльку алею або пачак рысу не ходзяць. Затое ў вялікай краме ёсць усе шанцы выкасіць грошы за той тавар, без якога можна было б цалкам абйсціся.

А калі параўноўваць цэны на цэнтральным Камароўскім рынку з цэнамі на рынках у мікрараёнах (напрыклад, з Заходнім рынкам, побач з якім я жыў), то магу з упэўненасцю сцвярджаць, што на Камароўцы цэны на многія прадукты ніжэйшыя: я маю на ўвазе і мяса, і садавіну, і каву, і алей... У параўнанні з коштам гэтых прадуктаў у магазінах таксама адназначна выйграе Камароўка.

Напрыклад, шю і паляндвіцу на Камароўскім рынку прадаюць за 17,5—18,5 тысячы рублёў і прадаўцы літаральна халапоў пакупніку за рукі. Дзе, скажыце, вы бачылі ў крамах такія цэны? Танней чым за 22 тысячы я асабіста не бачыла. А ў якой краме можна набыць сыр па цэне 11 500—12 500

рублёў за кілаграм. Прычым, размова ідзе пра вельмі смачны прадукт (паверце, я ведаю, пра што кажу). Напрыклад, жоўценкі, увесё ў дзірачках 50-працэнтны «Расійскі» сыр Дзятлаўскай вытворчасці ў розных прадаўцоў можна набыць па цэне і 11 700, і 12 000, і 12 300 рублёў за кілаграм. А злітны «Сталічны» сыр прадаецца на Камароўцы па цэне 17 500 рублёў за кілаграм, хоць у крамах яго цэна ўзнялася яшчэ месяц таму да 22 тысяч.

Кошт на цытрусыява за апошні месяц, як я пераканалася, не змяніўся. Іспанскія і мараканскія мандарыны прадаюцца па цэне 5-5,5 тысячы рублёў за кілаграм, абхазскія — за 4,5 тысячы, апельсіны — за 4-4,5 тысячы, лімоны — за 5-5,5 тысячы, памала і грейпфрут — па 5,5 тысячы (нават патаннелі на 500 рублёў). За кілаграм ківі трэба аддаць ад 6,5 да 8 тысяч рублёў, за хурму — 4,5-5 тысяч. І хурма, і ківі крыху падаржэлі. Падаржэлі таксама і парніковыя агуркі: гэта ўвогуле доволі рэдкі тавар на рынку і цэна на іх складае 9800 рублёў за кілаграм. Беларускія парніковыя агуркі каштуюць 8800 рублёў. Больш танна прадаюцца іспанскія таматы: ад 5500 да 6500 рублёў. Пекінская капуста каштуе 2,5-3 тысячы рублёў і актыўна раскупляецца. Між іншым, у студзені я яе бачыла па цэне амаль што ў 5 тысяч. Што мяне і сапраўды ўразаіла са звышам мінск, дык гэта ананасы (як сцвярджаў цэннік, «злітны») па цэне 30 тысяч рублёў за штуку, а таксама беларуская квашаная капуста, якую прапаноўвалі набыць па цэне 8—10 тысяч рублёў за кілаграм. Ахвотных ні там, ні там не назіраў. Наўзона там, што ананасы, нахай і меншых памераў з Коста Рыкі, можна было набыць па 6 тысяч рублёў за штуку. А за квашаную капусту яшчэ ў снежні працілі ад 5,5 да 7 тысяч рублёў. Цікаўна, як курс долара мог паўплываць на кошт традыцыйнай

беларускай стравы? Затое прыемна ўразіў маўдаўскі вінаград, за які напрыканцы зімы прадаўцы прасілі ўсяго 3,5 тысячы.

Што непрыемна ўразіла ў рыбных радах, дык гэта цэны на марожаную корушку. За кілаграм корушкі прасілі 8300 рублёў, за мойву — 6800, путасу — 5500, а за салуку — ад 4,5 да 5,5 тысячы. Прашу заўважыць, што гэта самая танная марская рыба. Тушкі хека каштуюць ад 12 900 да 15 700 рублёў за кілаграм, а філе хека — 19 500 рублёў. Кошт кілаграма аргенціны — 8800, піламіды — 9500, марскога шупака — 12 300, масляннай рыбы — 19 500, скумбры — 15 700, марскога акуня — 16 500, філе марскога акуня — 19 500, фарэллі — 24 тысячы, палтусы — 32 тысячы. Мне здаецца, што пасля студзеньскага павышэння цэнаў марская рыба больш не даражала, але і назад адкручыць цэны на больш-менш прыёмны ўзровень, відаць па ўсім, ніхто не збіраецца. Таму аматарам рыбага меню я настойліва раіла б звярнуць увагу на айчыны тавар: карп сярэдніх памераў каштуе ўсяго 4500 рублёў за кілаграм, буйны карп — 6610, а буйны таўсталябок — 6200 рублёў. «Нашы» цэны не ідуць ні ў якае параўнанне з цэнамі на марскую рыбу. Хіба можна параўноўваць карп з салажай ці мойвай, якія, між іншым, каштуюць 30—32 тысячы за кілаграм гэтых дэлікатэсаў.

А вось гандлёвыя рады з рознай драбязой (ад кавы да алею), прызнаюся, мяне крыху аздачылі. Калі кошт раставаральнай кавы «Нескафа» цяпер паўсёдня аднолькавы і складае 17 500 рублёў за 250 грамаў (у студзені, нагадаю, цэна даходзіла да 21 тысячы рублёў), то 250-грамовая бялянца «Мантэра» зноў падаржэла, у пачатку года я набывала яе за 16 500 рублёў, а цяпер гэту каву прадаюць ужо за 17 390 рублёў. Гэта

значыць, плюс 900 (!) рублёў за адзін месяц. Цэны на чай, быццам бы, не павялічыліся, але першым ажыццявіць пакупку, лепш пабегаць па шапіках і выбраць больш танны чай. Таму што, напрыклад, цэна чаю «Грынфільд» у розных прадаўцоў можа адрознівацца на цэлыя тысячы.

У апошні мой візіт, наколькі я памятаю, мяне вельмі непрыемна ўразіла на Камароўскім рынку цэны на шакалад: «Любімую Аленку» мінскай «Камунаркі» прадавалі па цэне 2660 рублёў за 100-грамовую плітку. Магчыма, наша заўвага была пачута, таму што цяпер цэны на беларускі шакалад адпавядаюць крамным. І тая ж «Алёнка» каштуе 2130 рублёў, або на 500 рублёў танней. Вярнуліся на снежаньскі ўзровень таксама і цэны на расійскі шакалад: цэна шакалада «Alpen Gold» — 2180 рублёў за плітку, «Кароны» — ад 2660 да 3320 рублёў у залежнасці ад напаяльнасці. Украінскія шакаладныя цукеркі з лікейрам і ромам «Монтэ Крыста» ў крамах таксама патаннелі на тысячы: з 6100 рублёў іх цэна апусцілася да 4900 рублёў. Заўважана патанненне і алей. Цэны на яго апусціліся таксама ў сярэднім на тысячы. Самы танны «Хатні» алей, і пахам семак, нерафінаваны, каштуе ўсяго 3020 рублёў за бутэльку. А найбольш распаўсюджаная цэна на алей — ад 3400 да 4 тысяч за бутэльку (у студзені, нагадаю, ад 4 да 4,7 тысяч). У крытым рынку цэны абсалютна трымаюцца, як і на вуліцы...

А вось цэны на пральныя парашкі, мыйныя сродкі і зубную пасту працягваюць пакрысе расці. Так, кошт парашку «Тайд», Аўтамат» падрос дадаткова яшчэ на 300—800 рублёў і каштуе цяпер 4800—5320 рублёў за 450-грамовы пачак (месяц таму каштаваў 4500 рублёў), парашок «Е» для аўтаматычных пральных машын падаржэў да 5440 рублёў за пакупку (ранейшая цэна — 4500 рублёў), аналагічны парашок для мыцця ўручную каштуе 4950 рублёў (ранейшая цэна — 4100 рублёў). Сродак для мыцця посуду «Morning fresh» каштаваў у студзені 5250 рублёў, а цяпер ад 5550 да 5750 рублёў. Гаспадарчае мыла турацкай вытворчасці цяпер каштуе за два кавалачкі ва ўпакоўцы (ранейшая вага 250 і 300 грамаў). Але найбольш адчуваць падаржэла імпортная зубная паста. Так, калі за 100-грамовую ўпакоўку пасты «Colgate Triple Action» месяц таму я заплаціла 3050 рублёў, то на гэты раз танней, чым за 3800 рублёў, я яе знайсці не змогла. Самая распаўсюджаная цэна на надаржэлы віды пасты «Colgate» — 3950 рублёў за 100-грамовую ўпакоўку. Затое «Colgate» для адчувальных зубоў каштуе ўжо 8200, а «Colgate» для прафесійнай чысткі — 7100 рублёў. Я толькі скапілася за галаву рукамі. Быў у майё праграме наведвання рынку (а я заўсёды бяру з сабой падаржэваны спіс), яшчэ адзін пункт — набіць асяжальнік паветра: самы танны асяжальнік, які трапіў мне на вочы, каштаваў 4500 рублёў. Прычым гэта была беларуская прадукцыя, якая напрыканцы года каштавала на 1-1,5 тысячы танней. Прызнаюся, што ўстрымалася ад набыцця. Я ўвогуле не магу здумаць, чаму расійскія, украінскія або беларускія тавары так імкліва растуць у цэне. Асабліва калі ўлічыць, што расійскія рублі быццам бы страчвалі свае паціццэ. Лепш наведваюся ў краму. Спэдыяноса, што цэны там будуць дакладна не вышэйшыя...

Надзея НИКАЛЕВА.

Айчынная піва стане больш, але па новых цэнах

У сувязі з тым, што магутнасці ААТ «Піўзавод «Аліварыя» абмежаваныя, а запатрабаваныя прадукцыі заводу на рынку вельмі высокая, экспертнае пастайкі на працягу гэтага года будуць весіцца «ропкава», для падтрымання стратэгічнага стасунку з кліентамі, паведамляюць рэдакцыі «Звязды» на падтрымленне. Такім чынам, большае колькасць пивнага напою павінен пайсці на ўнутры рынак. Нагадаем, сёлета пастаўлена задача павялічыць продаж сваім спажывачам усяго айчыннага піва ў паўтара раза.

Цяпер магутнасці заводу складаюць 7,8 мільёна дэкалітраў. Мы мяркуем, што сёлета рынак піва павялічыцца на 5 працэнтаў і плануем, што наша кампанія павялічыць аб'ёмы вытворчасці і продажу пивнага напою ў некалькі разоў больш, чым пашырыцца рынак, — сказала нам на заводзе. — Асартымент прадукцыі будзе павялічвацца ў адпаведнасці з патрабаваннямі рынку і новымі патрэбамі спажывачоў.

На падтрымленне адзначалі, што цэны на прадукцыю заводу пачынаюць будзе павялічвацца. На гэта паўплываюць наступныя фактары: імпортныя інгрэдыенты для піва, а таксама імпортная упакоўка, тара, этыкетка. Свой унёсак дададуць новыя экалагічныя падаткі і павышэнне стайкі ацукру, а таксама павелічэнне ставак на банкіўскіх крыдах.

Даеш месцы ў кавярнях і барах!

У 2008 годзе на развіццё гандлю і грамадскага харчавання, якому ў сегменце спажывецкага рынку адводзіцца немалаважная роля, было накіравана амаль 2 трыльёны рублёў. Пра гэта на калегіі Міністэрства гандлю сказаў намеснік міністра Вячаслаў ДРАГУН.

Толькі за леташні год у гарадах краіны адкрыта 449 рэстаранаў, кавярняў, бараў і іншых аб'ектаў грамадскага харчавання на 16,1 тысячы месцаў. Было ўведзена 48 аб'ектаў грамадскага харчавання прыдарожнага сэрвісу (пры заданні — 40).

У буйных універсамах, гандлёвых цэнтрах, супер- і гіпермаркетах шмат адкрылася рэстаранаў, кавярняў, бараў, цэхаў і аддзелаў па выпуску і продажы на месцы сельскагаспадарчых паўфабрыкатаў, кулінарных, мучных кандытарскіх вырабаў. Сёння працуе каля 600 тысяч вытворчасцяў. Дарчы, летась удзельная вага прадукцыі ўласнай вытворчасці ў таваразвароце склала больш за 84 працэнтаў.

Бабулін куфэрак падкажа моду і абароніць прыроду

Гэта прадэманстравалі студэнты беларускага Інстытута сучасных ведаў, якія ў рамках шведскага праекта «Экашык» распрацавалі свае мадэлі адзення

Дэпамагла ім у гэтым дызайнер Карэн Стэрнер, якая працуе ў вядомай сеткавай моднай фірме H&M, але прыязджала ў Мінск, каб правесці майстар-клас для беларускіх студэнтаў. А іх лепшыя мадэлі занялі месца ў Нацыянальным мастацкім музеі Беларусі і побач з творамі шведскіх дызайнераў, якія працуюць у галіне экалагічнай моды. Што гэта такое, увод ведаюць будучыя дызайнеры, а пакуль што дзюгакурніцы Каця Камарова і Оля Плішча.

Карэн дала нам поўную сваю даду раскрываць свае думкі, працяжыць фантазію, — кажа сур'ёзна Оля. — Не трэба было думаць пра тое, што будзе насіць грамадства, а трэба было думаць, як перабраць старую рэч, каб улічыць у яе новыя жыццёвыя каштоўнасці.

Карэн спецыяльна прывезла са Швецыі вялікі чамадан з рэчамі «сэксанд-хэнд» — яны сталі працоўным матэрыялам для студэнтаў, якія крамалі яго, як хатнамігача і экалагічнага шыку...

— Калі з'явілася рашэнне ажыццявіць гэты праект, ніхто і не думаў ні гаварыць пра крызіс, гэта звычайнае супадзенне, — адзначыў палос Швецыі ў Беларусі Стэфан Эрыксан. — Крызіс можа падтурхнуць людзей ва ўсім свеце задумацца над тым, што яны купляюць, трохі мець у галаве, адкуль яно, і што за гэтым стаіць. Неабавязкова звяртаць увагу на рэчы, якія прывезены здалёк (на іх перавозку пайшло паліва, забруджвалася атмасфера), у той час, калі можна набыць тое, што зроблена тут.

— А вы якім-небудзь чынам патрапілі пад уплыў кампаніі «Купляйце беларускае»?

— Натуральна. Я вельмі люблю лён. У мяне шмат беларускіх кашуль, ёсць і іншыя рэчы беларускай вытворчасці. Я не думаю, што людзі нават у цяжкія часы перастаюць цікавіцца тым, які яны выглядаюць, якой бы лёгкай яна ні здавалася, спажывае больш вады, чым усе іншыя галіны прамысловасці, яна спрыяе распаўсюджванню таксічных і хімічных рэчываў і становіцца прычынай выкіды вуглякіслага газу. Стварэнне экалагічнай вопраткі

лінаць выйцём дызайнеры са Швецыі і прапаноўваць для гэтага два шляхі: выкарыстоўваць толькі экалагічна чыстыя матэрыялы для вырабу вопраткі і паўтара выкарыстоўваць рэчы. Напрыклад, у Швецыі збіраецца 30 000 тон старой вопраткі штогод, якая паста прадаецца або ажыццяўляецца тым, хто мае ў ёй неабходнасць. А кампанія на вытворчасці адзення павінен мець магчымасць паказаць, якія матэрыялы былі выкарыстаны пры распрацоўцы новай калекцыі адзення. Дызайнер Эхана Хофрыг падкрэсліла, што экалагічная вопратка пры гэтым не азначае сумную і шэрую, а моднай і мастацкай яе робіць ідэя дызайнераў.

Выстава гэтага — адна са складаных вялікага міжнароднага інстытута «Сустрача 3 будучыні», якую пачаў Шведскі інстытут. Інтэрас да акцыі аказаўся надзвычай высокі не толькі ў Швецыі. Летась гэтая выстава пабывала ў Бялградзе. Пасля Мінска яе чакаюць у Кіеве і Рызе. А новыя паглядзець у самай моднай сталіцы Еўропы Парыжы, а яшчэ ў Берліне, Нью-Ёрку, Эрзэты, за раз для ўсяго свету будзе актуальныя ідэі эканамічнага і экалагічнага шыку...

— Калі з'явілася рашэнне ажыццявіць гэты праект, ніхто і не думаў ні гаварыць пра крызіс, гэта звычайнае супадзенне, — адзначыў палос Швецыі ў Беларусі Стэфан Эрыксан. — Крызіс можа падтурхнуць людзей ва ўсім свеце задумацца над тым, што яны купляюць, трохі мець у галаве, адкуль яно, і што за гэтым стаіць. Неабавязкова звяртаць увагу на рэчы, якія прывезены здалёк (на іх перавозку пайшло паліва, забруджвалася атмасфера), у той час, калі можна набыць тое, што зроблена тут.

— А вы якім-небудзь чынам патрапілі пад уплыў кампаніі «Купляйце беларускае»?

— Натуральна. Я вельмі люблю лён. У мяне шмат беларускіх кашуль, ёсць і іншыя рэчы беларускай вытворчасці. Я не думаю, што людзі нават у цяжкія часы перастаюць цікавіцца тым, які яны выглядаюць, якой бы лёгкай яна ні здавалася, спажывае больш вады, чым усе іншыя галіны прамысловасці, яна спрыяе распаўсюджванню таксічных і хімічных рэчываў і становіцца прычынай выкіды вуглякіслага газу. Стварэнне экалагічнай вопраткі

Гараджане ў вёсцы

Мяню «Бумер» на карову

У вёсцы Селішча Клімавіцкага раёна два маладыя гараджаніны арганізавалі падсобную малочную гаспадарку.

Першым набыў карову маладошы брат — 29-гадовы Сяргей. Добра падаць яе ўдалося не адразу, а толькі на трэці раз. Дзякуючы парадкам вопытных высокую гаспадароў і спецыяльнай літаратуры справа кранулася з месца.

Старэйшы, Віталь, вырашыў далучыцца да брата: у 35 гадоў ён кінуў сталую працу ў райцэнтры, прадаў свой «БМВ» і прыдбаў карову.

Суздальевы набылі ў вёсцы дом, склапілі хлёў і сталі пашыраць сваю падсобную гаспадарку. Усё пачалося толькі ў леташнім маі, але адразу стала ясна: малако штомесяць прыносіць прыбытак, і ёсць сэнс працаваць далей.

— Мы ведаем, што наша прадукцыя будзе запатрабаваная, — кажуць сёння браты. — А колькі мы атрымаем малака, залежыць толькі ад нас. Трэба добра карміць жывёлу і даіць. Гэта і дае нам упэўненасць у заўтрашнім дні.

Селішча, дзе жывуць у асноўным старажытныя людзі, лічыцца перспектыўнай вёскай. Яшчэ нядаўна там на паўсутнім жыхароў была толькі адна карова, а цяпер — 15, разам з 14, якія належыць



Суздальевым. З новымі паведамі мясцовым бабурям жывёцца весяляць, ды і маладыя мужчыны ніколі не адмаўляюцца дапамагчы ў апрацоўцы прысядзібных участкаў. У вёсцы маладыя гаспадароў павяжаюць. Нават усё верабі з акругі пасяліліся на падворку братаў: тут жыццё і ежа.

Дзякуючы не ў апошнюю чаргу Суздальевым, Гусаркоўскі сельсавет выйшаў у лідары па здачы малака дзяржаве. Яны здалі больш за 20 тон. Сёння браты штодня доіць 140 літраў. Ініцыятыўныя гараджаняў, якія імкнуча сваёй працай зарабляць грошы, падтрымлівае мясцовая ўлада.

— Каму ж сельскую гаспадарку падтрымаць, як не маладым? — рытарычна пытаецца старшыня сельскага Савета Анатоль Васільев. — Яны людзі адказныя і усё ў іх атрымаецца.

Суздальевы хочучь набыць па суседстве ферму, якая пустае больш за 15 гадоў. Гэтай вясной правесці паўнаватрасную пасяўную на арэндаваных землях, каб у гаспадарцы былі свае збожжа і гародніна. З тэхнікі ў братаў пакулі толькі старэйны трактар, але тут патрэбны грошы: на развіццё падсобнай гаспадаркі можна ўзяць крэдыт да 10 мільёнаў рублёў.

Вытворчасць малака ў падсобных гаспадарках — магчымасць зарабіць грошы на жыццё. Гэта вялікая працоўная ніша, дзе могуць паспрабаваць свае сілы і гараджане. І для гэтага зусім не трэба пераязджаць і становіцца сталымі жыхарамі.

Браты Суздальевы па-ранейшаму жывуць у гарадзе, але штодня прыязджаюць працаваць на сваю гаспадарку. А палова на шостую раніцу ў Селішчах пачынаецца першая дойка. Прычым гэта выключна мужчынская справа: жонкі ў Клімавічах гадуць дзяцей і працуюць на сваіх месцах.

Аднак у будучыні, можа, і тут будучы змены. Мэты ў Суздальевых вялікія: яны маюць намер грамадна арганізаваць сваю гаспадарку і павялічыць прыбыткі. «Усё ў нашых руках. Толькі працівай!»

Ілона ІВАНОВА.
Клімавіцкі раён.

Бабулін куфэрак падкажа моду і абароніць прыроду

Гэта прадэманстравалі студэнты беларускага Інстытута сучасных ведаў, якія ў рамках шведскага праекта «Экашык» распрацавалі свае мадэлі адзення

Дэпамагла ім у гэтым дызайнер Карэн Стэрнер, якая працуе ў вядомай сеткавай моднай фірме H&M, але прыязджала ў Мінск, каб правесці майстар-клас для беларускіх студэнтаў. А іх лепшыя мадэлі занялі месца ў Нацыянальным мастацкім музеі Беларусі і побач з творамі шведскіх дызайнераў, якія працуюць у галіне экалагічнай моды. Што гэта такое, увод ведаюць будучыя дызайнеры, а пакуль што дзюгакурніцы Каця Камарова і Оля Плішча.

Карэн дала нам поўную сваю даду раскрываць свае думкі, працяжыць фантазію, — кажа сур'ёзна Оля. — Не трэба было думаць пра тое, што будзе насіць грамадства, а трэба было думаць, як перабраць старую рэч, каб улічыць у яе новыя жыццёвыя каштоўнасці.

Карэн спецыяльна прывезла са Швецыі вялікі чамадан з рэчамі «сэксанд-хэнд» — яны сталі працоўным матэрыялам для студэнтаў, якія крамалі яго, як хатнамігача і экалагічнага шыку...

— Калі з'явілася рашэнне ажыццявіць гэты праект, ніхто і не думаў ні гаварыць пра крызіс, гэта звычайнае супадзенне, — адзначыў палос Швецыі ў Беларусі Стэфан Эрыксан. — Крызіс можа падтурхнуць людзей ва ўсім свеце задумацца над тым, што яны купляюць, трохі мець у галаве, адкуль яно, і што за гэтым стаіць. Неабавязкова звяртаць увагу на рэчы, якія прывезены здалёк (на іх перавозку пайшло паліва, забруджвалася атмасфера), у той час, калі можна набыць тое, што зроблена тут.

— А вы якім-небудзь чынам патрапілі пад уплыў кампаніі «Купляйце беларускае»?

— Натуральна. Я вельмі люблю лён. У мяне шмат беларускіх кашуль, ёсць і іншыя рэчы беларускай вытворчасці. Я не думаю, што людзі нават у цяжкія часы перастаюць цікавіцца тым, які яны выглядаюць, якой бы лёгкай яна ні здавалася, спажывае больш вады, чым усе іншыя галіны прамысловасці, яна спрыяе распаўсюджванню таксічных і хімічных рэчываў і становіцца прычынай выкіды вуглякіслага газу. Стварэнне экалагі

Лекавая падказка
**НАВУКА
РАСПАЗНАННЯ
БОЛЮ**

(Пачатак у нумары за 6 лютага.)
**Болі
у шыкалатках
і ступнях**

Болі такога кшталту адчуваў калі-небудзь амаль кожны з нас. Часта непрыемнасці ўзнікаюць з-за таго, што чалавек спатыкнуўся, і гэта выклікала расцягненне звязак або нават пералом. Аднак болі у ступнях можа з'явіцца па прычыне... трывяльных мазалёў. У большасці выпадкаў болі у шыкалатках і ступнях выклікае адна з наступных прычын.

Тэндэніт Ахілавага сухожылля
Болі размяшчаецца ў тым месцы, дзе пятаннае (Ахілава) сухожылля звязваецца з пятаннай косткай. Пятаннае сухожылля хварае рэаргуе на дотык.

Пералом касці
Болі выклікаюць уласна пераломам у ступні ці шыкалатцы. Такія траўмы могуць узнікнуць, калі вы спатыкнуліся, або як вынік няшчаснага выпадку.

Бурсіт
Дэфармацыя сустава вялікага пальца нагі. Выклікае з'яўленне хвараватых пухліны на вонкавым баку вялікага пальца нагі.

Падагра
Абстрактнае падагры выклікае пакуты болі, як праіла, у суставе ў аснове вялікага пальца нагі. Болі нахадзіць хвалямі і праўдліваецца з кожным рухам хворага сустава. Нават дотык кодуры да пашкоджанага месца можа быць вельмі балючым.

Метагралгія
Болі праўдліваецца ў косных выступах падушчак пальцаў нагі, калі чалавек ідзе або стаіць.

Неўрома Моргана
Смрыленне або востры болі адчуваецца паміж трэцім і чацвёртым пальцам стапы. Болі часта ўзмацняецца, калі вы носіце вузкі абутак.

Астаэартрыт
Болі пакрысе ўзмацняецца. Можа нарастаць падчас пераносу цяжкіх рэчаў.

Падзвараць фасцыт
Болі размяшчаецца пад пятакі і мацней за ўсё праўдліваецца, калі вы ўранку падымаецеся з ложка і робіце першыя крокі або калі ўстаеце пасля доўгага знаходжання ў позе сядзячы. Хада часта дае палёгка.

Расцяжэнне звязак
Адбываецца, калі суставы выходзяць за межы свайго звычайнага месца кручэння, расцягваюцца або разрываюцца звязкі. Болі, якія пасля гэтага з'яўляюцца, звычайна суправаджаецца развіццём пухліны.

Тэндэніт
Прычынай болі з'яўляецца запаленне сухожылля ў ступні або шыкалатцы.

Болі у спіне
Болі ў ніжняй частцы спіны суправаджаецца вельмі часта. Ён можа быць вынікам траўмаў і хваробаў, як лёгкіх, так і самых цяжкіх.

Рак касцей
Досыць рэдка прычына болі ў спіне. Болі ідзе з касцей — глыбокі і моцны. Становіцца яшчэ горш падчас адпачывання, але крыва адпуская падчас фізічнай актыўнасці.

Запаленне коснага мозгу
Болі з'яўляюцца раптоўна, становіцца вельмі моцным і не праходзіць. Часта суправаджаецца гарачкай.

Грыжа міжпазваночнага дыска
Болі звычайна размяшчаецца ўнізе спіны і можа суправаджацца анямнемом ці пакопаннем, якое распаўсюджваецца на ягадзіцы і ўніз па назе.

Расцяжэнне і спазмы мышцаў спіны
Мышачнае расцяжэнне часта з'яўляецца прычынай раптоўнага вострага болю ўнізе спіны. Некаторыя рухі ніжняй часткі спіны толькі ўзмацняюць болі.

Астаэартрыт
Часта болі ў спіне ўзнікае з-за зношвання косных суставаў. Болі не праходзіць (хранічы) і можа ўзмацняцца падчас пераносу цяжараў і пэўных рухаў цела.

Трэшчыны ў касцях пры астаэарозе
Раптоўны, моцны болі ў чалавека, які пакуе ад астаэарозу, можа з'явіцца з-за адной ці некалькіх маленькіх трэшчыны ў пазванках.

**Падрыхтавала
Святлана БАРЫСЕНКА.
(Працяг будзе.)**

Краіна Здароўя

Выпуск № 3 (117)
Прывітаеца мужчынам

НАМ ІХ БУДЗЕ НЕ ХАПАЦЬ..?

У-храмасома — тая, што адказвае за нараджэнне хлопчыкаў, — становіцца ўсё больш дэфектнай. Як вынік — у некаторых рэгіёнах той жа Расіі нараджаюцца ўсё менш немаўлят мужчынскага полу.

Згаданая храмасома наогул вельмі адчувальная да неспрыяльных знешніх змен. Аб далікатнасці апошняй вучоныя ведаюць даўно, аднак толькі цяпер пачалі гаварыць аб выніках такой акалічнасці. Што варта разумець пад неспрыяльнымі знешнімі фактарамі? Ды амаль усё. Гэта значыць, не толькі шкодныя выкіды ў атмасферу заводаў, машын, паракходаў... Але і тое, у якой сям'і, пад уплывам якіх бацькоўскіх старатаў і выхоўваюцца будучыя мужчыны.

Свой шкоды ўнёсак у пагаршэнне «якасці» хлопчыкаў робіць, вядома, імкліва тэхнакрызацыя свету. Усе яе бясконцы «плюсы» перакрываюцца адным значным доўгім «мінусам» — пагружэннем мужагна Номо ў сітуацыю хранічнага стрэсу. Аднак куды больш важны момант — сямейнае акружэнне. Я нават не буду казаць аб тым, колькі хлопчыкаў працуюць у нас без бацькоў і нават ніколі іх не бачылі. Далусцім, сваіх выхоўваюцца ў паўнацэннай сям'і. Але якія прычыны выхавання, «правілы гульні» яму прапануюцца? Асаблівае «дзякуючы» ў гэтым сэнсе, дарэчы, сродкам масавай інфармацыі і рэкламе.

1. Сапраўдныя мужчыны не плачуты. Маўляў, гэта слабасць, а слабымі могуць быць толькі жанчыны. Забаронай плачаць бацькі навуачыцца будучага «воіна» і «гаспадар» ігнараваць праблему, не заўважаюць яе. Калі «воіну» падрастае, ён абсалютна нічога не ведае аб спосабах пераадолення цяжкасцяў, вырашэння праблем, аб неабходнасці браць на сябе адказнасць.

2. У сапраўдных мужчын — коснае здароўе. Яны не могуць ні хваэрць, ні размаўляць пра іх.

Надаўно давялося пачуць адну цікавую лічбу. Яе агучыў член-карэспандэнт Расійскай акадэміі прыродазнаўчых навук, прафесар, доктар медыцынскіх навук, урач вышэйшай катэгорыі, загадчык цэнтру дзіцячай і падлеткавай андралогіі Дэпартаменту аховы здароўя г. Масквы, кіраўнік Навукова-практычнага цэнтру дзіцячай андралогіі Дзмітрый Тарусін. 64 працэнты праблем (і ў першую чаргу, праблем, звязаных са здароўем), якія ўзнікаюць у дзіццяцкай аховы, родам... з дзіцяча-падлеткавага ўзросту. Гаворка ідзе не толькі ўласна аб анамаліях і парокх развіцця, высокай траўматызацыі хлопчыкаў, але і аб няправільных установах бацькоў у тым ліку.

Мужчыны трываюць, але не вырастаюць. Калі трываюць не могуць — п'юць «горкую». Да дактароў ідуць на пенсію, рэжым лячэння не вытрымліваюць, упарта не ідаюць кудысьці. Падхапілі «палаву» інфекцыю — леаць, але ў наступны раз зноў не карыстаюцца прэзерватывам. Усё, што ведаюць аб рэпрадуктыўным здароўі, дык гэта тое, што ў некаторыя дні да другога палова лейей не падыходзіць. Некаторыя выхоўваюць не сваіх дзяцей, і нават не дагаджаюць пра гэта...
Дарэчы, пра бясплоднасць. Па звестках розных аўтараў, у розных краінах прычына той жа бясплоднасці ў шлюбах на 30-50 працэнтаў абумоўлена мужчынскім фактарам. З праблемай зачатця і дыягназавання бясплоднасці сёння сустракаецца дзесьці кожная пятая-шостая пара. Дзмітрый Тарусін не выключнае, што працэнт бясплодных пар можа працягваць расці.

І яшчэ адзін факт. Сёлетня Беларусь упершыню ўвайшла ў спіс краін, якія ацэньваліся з пункту гледжання роўнасці мужчын і жанчын. Паводле звестак даследавання Сусветнага эканамічнага форуму, у рэйтынгу роўнасці палова Беларусь знаходзіцца на 23-м месцы са 128 краін.

Даследаванні аб раўнапраўі праводзіліся па такіх крытэрыях, як доступ да аховы здароўя і адукацыі, аплата за аднолькавую працу, удзел у палітычным жыцці і іншыя.

Асабіста ж для мяне роўнасць палова ў нашай краіне будзе дасягнута тады, калі ў галіне прыняцця рашэнняў жанчын стане столькі, колькі і мужчын, а мужчыны пачнуць наведваць андралогію за гэтай жа частотай, з якой жанчыны наведваюць гінекалагію. Каб так адбылося, дазваляецца для пачатку перастанецца выхоўваць «сапраўдных» мужчын паводле згаданых вышэй стэрэатыпаў.

Святлана БАРЫСЕНКА.



Болі за 170 жыраоў Валожына з задавальненнем наведваюць сучасны фізкультурна-аздаруальны цэнтр «Надззя», дырэктарам якога з'яўляецца Вольга ГЛАДЧАНКА (на фота злева). У цэнтры працуюць рознаўзроставыя групы, ёсць зала для атлетываў і ішпінуку. Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

Менінгакок актывізуецца падчас эпідэміі грыпу

Сезон прастуд і грыпу вельмі спрыяльны час для актыўнага распаўсюджвання такой інфекцыі, як менінгіт. Менавіта яе ўзбуджальнікі пры кашлі і чханні трапляюць ад носьбіта менінгака да здоровага чалавека. Прычым часцей за ўсё носьбітамі з'яўляюцца дарослыя, нават і не падазраючы пра гэта, а хварэюць пераважна дзеці. Паводле слоў дацэнта кафедры дзіцячых інфекцыйных хваробаў Беларускага дзяржаўнага медыцынскага ўніверсітэта Анатоля АСТАПАВА, на 100 трыццаці дзяцей прыпадае 10—15 выпадкаў захваралнасці, а сярод дарослых толькі адзін. Мы папрасілі Анатоля Архіпавіча больш падрабязна расказаць пра гэта захворванне.

Менінгіты могуць выклікаць самыя розныя ўзбуджальнікі: менінгакок, пнеўмакок, гемафілійны палачкай і нават вірусам простага герпеса, які звычайна паражэе сплізтую абалону вушнаў. Каваарства гэтай інфекцыі ў тым, што пачатковыя клінічныя правы захворвання нагадваюць прастуду ці грип. Напрыклад, гэта бывае пры такой клінічнай форме менінгіту як назафарынгіт, калі запалення задыня сценка глоткі. Хворыя пакашліваюць, у іх закладзены нос, прышчы ў горле. На гэтым этапе пацыентам часцей за ўсё ставіцца дыягназ: вострае рэспіраторнае захворванне. Аднак няправільная і несвоечасовая дыягнастыка можа далей прывесці да запалення мазгавых абалонак.

Найбольш цяжкая форма хваробы — бактэрыяльны менінгіт. У гэтым выпадку захворванне пачынаецца раптоўна. Напрыклад, дзіця кладзецца спаць зусім здаровым, а ноччу яго нечаканна становіцца неспакойным, адчувае мышачную слабасць, калі з малым магчымыя славасныя кантакты, то ён будзе скардзіцца на моцны галаўны болі. На працягу гадзін звычайна падымецца тэмпература да 39-40, праз 5-6 гадзін узнікае рота. Але са-

час цыркулюе менінгакок тыпу В. А супраць яго вакцыны няма. Так што прышчэпацца мае сэнс тым людзям, якія выязджаюць у краіны менінгітнага пояса. Напрыклад, у пэўныя рэгіёны Афрыкі, там захворванне выклікаецца менінгакокам тыпу А і супраць яго прышчэпацца мэтазгодна.

Сярод іншых мераў прафілактыкі я парэкамендаваў бы падчас эпідэміі грыпу мець менш кантактаў, радзей наведваць грамадскія мерапрыемствы. Каб не захварэць, трэба пазбаўляцца ад хранічных захворванняў насаглоткі — фарынгіту, тэнзітыту, ларынгіту.

Яшчэ хачу звярнуць увагу бацькоў на такую акалічнасць, як правядзенне сямейных урачыстасцяў. Заражэнне зьязана частей за ўсё менавіта з імі. Напрыклад, адзначаецца дзень народзінаў аднагодовага карапуза. Бацькі запрашаюць гасцей, тыя імкнучыся панянычыцца з малым, дыхаюць на яго, лащцаца, а нехта сярод іх можа быць носьбітам менінгака. У маленькіх жа дзяцей слабая імунная сістэма, і яны вельмі ўспрымальныя да такіх інфекцый. У выніку немаўля заражаецца і праз 2—5 дзён у яго ўзнікае клініка захворвання.

Чым менш кантактаў будзе ў маленькага чалавека з дарослымі, тым меншая верагоднасць таго, што ён натрапіць на крыніцу інфекцыі і атрымае цяжкую хваробу.

Важнай прафілактычнай мерай з'яўляецца вывучэнне носьбіцтва. Калі з'яўляюцца выпадкі менінгіту, педятрыя абследаюць ачаг інфекцыі, эпідэміялагі вывучаюць кантакты людзей, у іх бяруць мазкі з насаглоткі, спрабуюць выдзеліць менінга-

кок і потым леаць іх з дапамогай антыбіятыкаў пры наяўнасці менінгака.

— **Ці варта пацыентам, якія перахварэлі на менінгіт, потым захоўваць нейкія правілы?**

— Што датычыцца гэтай інфекцыі, то наша кафедра паставіла перад сабой такую задану, каб захаваць пацыенту не толькі жыццё, але і яго якасць.

Завуажу, што менінгіт — гэта запаленне абалонак вакол мозга, а ў нейкай ступені і запаленне мозга. Таму, хоць і рэдка, наступства перанесенай хваробы могуць быць змянені арганічнага паходжання. Таму, каб гэтыя змяненні не замацаваліся, мы праводзім дыспансерызацыю тых, хто перахварэў. Пасля выліскі маленькага пацыента праз месяц мы запрашаем яго з бацькамі да сябе ў дыспансерны кабінет. Перад гэтым рэкамендуем пракурываць дзіця ў акуліста і сурдолога, каб правесці слых і зрок і абавязкова зрабіць электраэнцефалаграму.

Мы назіраем пацыента на працягу двух гадоў праз пэўныя прамежкі часу. І калі бачым, што ёсць нейкія неўралагічныя змяненні, то хворага шпіталізуем і праводзім курс аднаўленчага лячэння.

Але, на жаль, і мне проста крыўдна пра гэта гаварыць, практычна палова нашых былых пацыентаў на дыспансерызацыю таго, што ён натрапіць на крыніцу інфекцыі і атрымае цяжкую хваробу.

Але, на жаль, і мне проста крыўдна пра гэта гаварыць, практычна палова нашых былых пацыентаў на дыспансерызацыю таго, што ён натрапіць на крыніцу інфекцыі і атрымае цяжкую хваробу.

Важнай прафілактычнай мерай з'яўляецца вывучэнне носьбіцтва. Калі з'яўляюцца выпадкі менінгіту, педятрыя абследаюць ачаг інфекцыі, эпідэміялагі вывучаюць кантакты людзей, у іх бяруць мазкі з насаглоткі, спрабуюць выдзеліць менінга-

— **Ці існуюць прышчэпкі супраць менінгіту і якія ўвогуле меры прафілактыкі можна прымяняць, каб не падчапіць гэту інфекцыю?**

— Прышчэпіць ёсць. Але толькі супраць менінгака тыпу А і С. А ў нашай рэспубліцы доўгі

Хваробы стагоддзя

ПРАМЯНЁВАЯ ТЭРАПІЯ — ВЫЙСЦЕ ДЛЯ АНКАХВОРЫХ

Па звестках Сусветнай арганізацыі аховы здароўя, кожнае трэцяе чалавечае жыццё на зямлі забірае рак. Аднак своечасова і правільна пастаўлены дыягназ, аптымальна падбараная тактыка лячэння не толькі выратуюць жыццё пацыента, але і палепшаць яго якасць. На сёння ў анкалогіі існуюць тры асноўныя метады для лячэння злаякасных новаўтварэнняў: самы радыкальны і шырокараспаўсюджаны — хірургічны, таксама прымяняюцца прамянёвая тэрапія, хіміятэрапеўтычнае і гарманальнае лячэнне.

Пра асаблівасці і эфектыўнасць прамянёвай тэрапіі пры анкалагічнай паталогіі нам расказаў загадчык радыялягічнага аддзялення Мінскага гарадскога клінічнага анкадыспансэра Алег КАПУСТА.

— **Радыялягічны (прамянёвы) метад лячэння даволі шырока распаўсюджаны ў анкалогіі. Дастаткова сказаць, што па сусветных стандартах звыш 50 працэнтаў усіх выпадкаў анкапалогіі павінны лячыцца з прымяненнем прамянёвай тэрапіі. Гэты метад можа выкарыстоўвацца як самастойна, так і ў камбінацыі з іншымі хірургічнымі і хіміятэрапеўтычнымі. Такое лячэнне называецца камбінаваным.**

— **Пра якія анкалагічныя дыягназы прымяняецца прамянёвая тэрапія?**

— Цяпер яна выкарыстоўваецца пры большасці такіх дыягназаў. Напрыклад, яна вельмі эфектыўная пры раку скуры. Гэта, бадай, адзін з тых выпадкаў, калі з дапамогай толькі прамянёвай тэрапіі можна поўнацэнна вылечыць рак. Ва ўсялякім разе на яго ранніх стадыях (1—2 ступені). На больш позніх стадыях — 3-й, 4-й, як правіла, праводзіцца камбінаванае лячэнне — аперацыя і прамянёвая тэрапія.

Пры раку малочнай залозы прамянёвая тэрапія можа быць як самастойны метад лячэння па радыкальнай праграме ці як кампанент камбінаванага лячэння. Пры гэтым праводзіцца аперацыя і пасля, у залежнасці ад та-



сур'ёзна, пасля яе пагаршаецца якасць жыцця чалавека. І, як альтэрнатыва, прамянёвая тэрапія ў гэтым плане адгрывае вельмі вялікую ролю.

Наш метад знаходзіць сваё месца ў лячэнні раку жаночай паловай сферы. Пры раку цела маткі прамянёвая тэрапія выкарыстоўваецца ў якасці камбінаванага лячэння, спачатку робіцца перадаперацыйнае апераманьванне, праводзіцца аперацыя, пасля яе — пасляперацыйнае прамянёвая тэрапія. Нават не на самых ранніх стадыях захворвання такое камбінаванае лячэнне дае, як правіла, добры эфект і таксама працягвае жыццё пацыента і палепшае яго якасць.

На ранніх стадыях раку шыёйкі маткі можна выканаць аперацыю вылічэння. Апераманьванне дазваляе палепшыць якасць жыцця такіх пацыентаў. Альтэрнатывай прамянёвай тэрапіі пры раку гартані з'яўляюцца аперацыйнае лячэнне. Аперацыя гэтая вельмі

чаргуем вонкавае і ўнутранае апераманьванне. У нас даўно адпрацаваныя схемы і дозы апераманьвання пры раку шыёйкі маткі. І ў выніку лячэння, забіваючы ракавыя клеткі, можна дабіцца поўнага рэгрэсу пухліны. Такія пацыенты могуць пражыць доўгія гады.

— **Ці толькі анкалагічныя захворванні можна лячыць з дапамогай прамянёвай тэрапіі?**

— **Радыкальна** — гэта так. У нашым аддзяленні леаць толькі анкахворыя. Але ў некаторых выпадках гэты метад можа прымяняцца і ў лячэнні шэрагу іншых захворванняў. Сярод іх некаторыя захворванні неровай сістэмы, апорна-рухальнага апарату. Можна лячыць келоідныя рубцы, так званыя «шпоры». Пры лячэнні такой паталогіі рэжымны апераманьванне будучы іншымі, яны значна адрозніваюцца ад анкалогіі. Аднак, паўтарыся, наш анкадыспансэр гэтым не займаецца.

— **Якія супрацьпаказанні існуюць для правядзення прамянёвай тэрапіі?**

— Яны, безумоўна, ёсць, улічваючы, што гэты метад не такі ўвогуле бяскрыўдны. Іанізуючае выпраменьванне, якое прымяняецца пры прамянёвай тэрапіі, гэта сур'ёзная крыніца ўздзеяння на арганізм у цэлым.

Сярод супрацьпаказанняў — цяжкія спадарожныя паталогіі. Напрыклад, у людзей ёсць захворванні сардэчна-сасудзістай сістэмы, печані, ныраў, страўнікава-кішачнага тракта, лёгкіх у стадыі дэкампенсацыі. Ці абстрактна-ня. Ім прамянёвая тэрапія на гэты момант супрацьпаказаная. Нельга яе рабіць тым, хто перанёс інфаркт, інсульт і знаходзіцца ў раннім аднаўляльным перы-

ядзе. Супрацьпаказанні з'яўляюцца найчасьцей туберкулёз, гепатытаў. Часта мы глядзім на ўзрост пацыента, бо ў людзей сталага веку шмат спадарожных захворванняў. І ў кожным канкрэтным выпадку прымаем адпаведнае рашэнне.

У правядзенні прамянёвай тэрапіі пры кожнай асобнай лакалізацыі ёсць свае супрацьпаказанні. Напрыклад, пры раку лёгкага мы не можам праводзіць прамянёвую тэрапію, калі ў хворага ёсць вялікае крывахарканне, якое сведчыць пра тое, што пухліна лячыцца шэрагам ігіенічна непрыемных рэакцый на тыту цыстыту або рыбктуу (запаленне прамой кішкі), якія суправаджаюцца шэрагам ігіенічна непрыемных праяў: рэзі, пячэнне, болевая сіندром і г.д.

Пры апераманьванні пухліны стрававода ўзнікае яго запаленне. Хвораму цяжка глытаць, ён адчувае хваравітасць за грудзямі пры праходжанні ежы і інш.

Калі апераманьваецца страўнік, будуць праявы гастрыву: болі, непрыемныя адчуванні, магчымыя спазмы.

Гэтыя прамянёвыя рэакцыі абарачальныя і пасля заканчэння лячэння могуць захоўвацца на працягу 2—4 тыдняў. Пры правільнай карэкцыі, якую ажыццяўляе леаць урач-анкалаг, яны ў любым выпадку пройдуць.

— **Ці ёсць лабочныя з'явы пры правядзенні прамянёвай тэрапіі?**

— Сапраўды, пры гэтым метаде лячэння, на жаль, бываюць прамянёвыя рэакцыі. Радзей прамянёвыя ускладненні. Паміж гэтымі паняннямі ёсць дакладная мяжа. Прамянёвая рэакцыя — гэта абарачальныя рэакцыя арганізма ці ўчастка, які мы апераманьваем на раздражэнне. Рэакцыю могуць быць агульняць і мясцова. Агульняць выражаюцца ў зні-

Вольга ШАЎКО.

